

Zenon Ślusarczyk
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

UDZIAŁ POLSKIEGO SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W REALIZACJI UNIJNEGO PROGRAMU KAPITAŁ LUDZKI W LATACH 2007-2013

Streszczenie

Pojęcie „kapitał ludzki” jest coraz częściej używane w języku naukowym, edukacji, w zarządzaniu organizacjami itp. Najczęściej rozumie się przez nie proponowany i przyswajany zasób nowoczesnej wiedzy przez uczących się i pracujących, a także zdolności i możliwości kreatywne, kompetencje i motywacje do efektywnej pracy.

Tak rozumiany kapitał ludzki silnie oddziałuje na rozwój społeczny, gospodarczy i kulturowy. Sprzyja innowacyjności gospodarek i zarządzania zasobami ludzkimi.

Doceniając powyższe pozytywne aspekty kapitału ludzkiego Unia Europejska stworzyła szereg programów rozwojowych w tym zakresie, w tym program „Szkolnictwo wyższe i nauka” mający wspierać edukację i badania naukowe w wymiarze Wspólnoty i poszczególnych krajów. Ma to ważne znaczenie dla Polski, albowiem nasze nakłady na badania są jednymi z najniższych w Europie. Ważne jest także wspieranie rozwoju kształcenia młodzieży na poziomie studiów wyższych, ale i organizowanie odpowiednich staży i praktyk w układzie międzynarodowym. Bardzo ważna jest współpraca szkół i przedsiębiorstw w tym zakresie.

Słowa kluczowe: kapitał ludzki, kreacja, motywacja, innowacyjność, efektywność, edukacja, transfer wiedzy.

Kody JEL: J24

Wstęp

W literaturze naukowej i w mediach, a w mniejszym zakresie w systemie edukacji i praktyce przedsiębiorczości pojęcie „kapitał ludzki” pojawiło się w drugiej połowie ubiegłego wieku. Rozumiano przez nie najczęściej proponowany i przyswojony zasób nowoczesnej wiedzy przez absolwentów szkół średnich i wyższych, ich udział w tworzeniu i zastosowaniu nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjno-zarządczych w gospodarce i przedsiębiorstwach. Wskazywano też na konieczność doskonalenia umiejętności zawodowych przez całe życie itp.

Tak więc „kapitał ludzki” miał się stać wartością, która będzie wciąż rozwijana i doskonalona, nabierająca coraz większego znaczenia. To w tym kapitale upatruje się dzisiaj zasadnicze źródło rozwiązywania wyzwań i problemów związanych z konkurencyjnością i innowacyjnością krajowych i regionalnych gospodarek. Uważa się, że obecnie (i w przyszłości) wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw i gospodarek są coraz bardziej uzależnione od umiejętności zawodowych, kreatywności i efektywności pracowników (Mazurkiewicz 2010, s. 8-12).

Z racji wymienionych (i wielu innych) zjawisk i tendencji w gospodarce światowej, a więc i ciągle poszerzającego się obszaru tematycznego, nie ma jednej, powszechnie obowiązującej definicji „kapitału ludzkiego”.

Najczęściej rozumie się przez to pojęcie zasób wiedzy, zdolności i możliwości kreatywnych ludzi (pracowników) a także ich umiejętności współpracy innymi, kompetencje i motywacje do efektywnej pracy (Gąsiorowska, Minta 2010, s. 257-259).

Ogólnie biorąc „kapitał ludzki” oddziałuje na rozwój społeczny, gospodarczy i kulturowy. Sprzyja innowacyjności gospodarek, ich zdolności do absorpcji nowych rozwiązań naukowych, technicznych i technologicznych oraz organizacyjnych.

Zwłaszcza rozwój innowacyjności danych gospodarek przez odpowiednie nakłady na badania naukowe i wynalazki, rozwój współpracy placówek badawczych i szkół wyższych z przedsiębiorcami (i inne) to zasadniczy obszar realizacji programu „Kapitał Ludzki” (Kwaśnicki 2007; Szomburg 2004).

Podstawowe cele i zadania Unijnego Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” (POKL) w odniesieniu do szkolnictwa wyższego i badań naukowych

Nazwany Program Operacyjny UE na lata 2007-2013 składał się z dziesięciu priorytetów realizowanych zarówno na poziomie unijnym, władz centralnych i regionalnych państw członkowskich.

Bezpośrednio związane z omawianym tematem artykułu są priorytety:

- III. „Wysoka jakość systemu oświaty”, który dotyczył m.in. monitoringu ocen systemów oświaty, ich efektywności i innowacyjności. Choć nie dotyczył wprost systemu szkolnictwa wyższego to jednak jego realizacja, zwłaszcza wiedza absolwentów szkół średnich ma istotny wpływ na rezultaty kształceniowe szkół wyższych.
- IV. „Szkolnictwo wyższe i nauka”, którego głównymi celami były poprawa jakości kształcenia w szkołach wyższych tak, aby ich absolwenci mieli dobry start do znalezienia i wykonywania pracy zawodowej oraz w takich specjalnościach, które są ważne dla podnoszenia konkurencyjności gospodarki.

Chodziło także o organizowanie i dofinansowanie stażów i praktyk studenckich. A także o poprawę zarządzania uczelniami. Z budżetu UE Polska otrzymała na realizację tego priorytetu ponad 816 mln euro.

IX. „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”, skierowany głównie na wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży z obszarów wiejskich, m.in. poprzez stworzenie lepszej edukacji w danym regionie.

X. „Pomoc techniczna”, skierowana na promocję, wdrażanie i monitorowanie Programu „Kapitał Ludzki”. Polska otrzymała z UE prawie 390 mln euro (Kuźmich 2007)¹.

Zasadnicze kierunki i cele Kapitału Ludzkiego i wymienionych (oraz pozostałych) jego priorytetów przyjęto w tzw. Strategii Lizbońskiej. Zgodnie z tym dokumentem przyjętym w 2000 r. na szczycie w Lizbonie, Unia miała stać się do 2010 r. najbardziej konkurencyjną i dynamiczną gospodarką na świecie, zdolną do trwałego rozwoju, tworzącą większą liczbę miejsc pracy oraz charakteryzującą się większą spójnością społeczną.

Wymieniono cztery obszary działań, które miały doprowadzić do osiągnięcia tej pozycji gospodarczej UE:

- szybkie przechodzenie do gospodarki opartej na wiedzy;
- dalsza liberalizacja działalności gospodarczej i handlu na wspólnym rynku;
- rozwój przedsiębiorczości;
- zatrudnienie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W 2001 r. dodano piąty obszar: zrównoważony rozwój.

Realizacja tej strategii napotkała wiele przeszkód, trudności i kontrowersji wśród państw członkowskich i instytucji UE. Nie jest naszym tematem szczegółowa analiza tych problemów. Do głównych zalicza się najczęściej: spowolnienie gospodarcze, które nastąpiło po 2003 r.; wzrost tendencji narodowych, tj. dążeń do sprostania wymogom globalizacji we własnym zakresie, na poziomie państw a nie Unii.

Należy też uwzględnić i ten zasadniczy fakt, że Strategię przyjęło 15 tzw. starych krajów członkowskich UE, a 10 nowych państw przyjętych w 2004 r. było, ogólnie biorąc, słabiej rozwiniętych, co wymagało czasu na dostosowanie i rozwój odpowiadający (w dostatecznym choćby stopniu) do podjęcia przez nie realizacji Strategii. Dotyczyło to (i wciąż jeszcze dotyczy) wydatków na badania i ich rozwój. Ogólnie biorąc, polityka naukowo-badawcza wciąż jest jeszcze rozdrobniona narodowo, niespójna i stosunkowo mało efektywna.

Braki we wspólnotowym wdrażaniu i realizacji Strategii powodowały (i wciąż jeszcze powodują) słabe zainteresowanie tą strategią ze strony świata nauki, zwłaszcza ekonomii; niezbyt efektywne powiązania nauki z przemysłem,

¹ Patrz: <http://www.efs.gov.pl>; <http://www.mrr.gov.pl>; http://www.fundusze_strukturalne.gov.pl/nss/programy/krajowe [dostęp: sierpień 2014].

brak rzeczywistej wspólnej przestrzeni badawczej w UE, itp (Szomburg 2004; Szczygielski 2004; Kwaśnicki 2007; Dziubak, Uryniuk 2014).

W tej sytuacji 10.04.2008 r. Komisja Europejska przyjęła Zalecenia w sprawie zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych (Zalecenia Komisji 2009).

W dokumentach tych Komisja, powołując się na Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, głównie na art. 165, oraz na wznowienie Strategii Lizbońskiej przyjętej na Szczycie w 2005 r., zaakcentowała kluczową rolę, którą odegrać może lepsze powiązanie publicznych instytucji badawczych, w tym uczelni wyższych i przemysłu dla lepszego wykorzystania idei i celów rozwoju społeczeństwa (gospodarki) opartego na wiedzy. Podkreślono konieczność podjęcia odpowiednich wysiłków w celu bardziej skutecznego osiągnięcia korzyści społeczno-ekonomicznych z rozwoju wiedzy. By to osiągnąć zalecono, aby publiczne organizacje badawcze upowszechniały wyniki badań finansowanych ze środków publicznych oraz bardziej skutecznie wykorzystywały środki na realizację tych (i innych) celów. Powinno się to dokonywać w ramach współpracy uczelni z przemysłem.

Zwrócono również uwagę na to, że efektywne wykorzystywanie wyników badań finansowanych ze środków publicznych zależy od właściwego zarządzania własnością intelektualną, lepszej komunikacji między sektorem publicznym i prywatnym i od ich lepszego współdziałania.

W zaleceniach dla państw członkowskich przyjęto:

1. zapewnienie, że wszystkie publiczne organizacje badawcze określą transfer wiedzy jako strategiczną misję;
2. zachęcanie publicznych organizacji badawczych do ustanowienia i upowszechnienia strategii politycznych (unijnych i narodowych) oraz procedur zarządzania własnością intelektualną;
3. wspieranie rozwoju zdolności w zakresie transferu wiedzy oraz umiejętności praktycznych w publicznych organizacjach badawczych, a także podejmowania odpowiednich środków zmierzających do zwiększenia świadomości i umiejętności studentów – zwłaszcza w dziedzinie nauki i techniki, w zakresie własności intelektualnej itp.;
4. wspieranie upowszechniania wiedzy wytworzonej dzięki środkom publicznym;
5. współpraca i podejmowanie działań mających na celu poprawę spójności odpowiednich systemów kształcenia;
6. opieranie się na powyższych zasadach w celu wprowadzenia lub dostosowania krajowych wytycznych i przepisów z tych obszarów do wymogów UE, a także nowych strategii lub systemów finansowania w tej dziedzinie,

przy przestrzeganiu zasad udzielania pomocy ze strony państwa (Zalecenia Komisji 2008a, s. 3-6).

Biorąc pod uwagę datę wstąpienia Polski do UE i nadrobienia przez nią tempa rozwoju oraz konieczny czas na harmonizację prawa i strategii rozwojowych w stosunku do starych krajów członkowskich (bardziej rozwiniętych) włączenie się naszego kraju do Strategii Lizbońskiej i realizacji innych wytycznych UE wymagało czasu w podejmowaniu określonych decyzji w tym zakresie.

W czerwcu 2009 r. polski rząd przyjął i upublicznił raport *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, w którym zostały zawarte najważniejsze wyzwania i prognozy rozwojowe kraju w kontekście UE i globalnym.

Zgodnie ze wspomnianymi zaleceniami Komisji UE, taki dokument powinno opracować każde państwo członkowskie Wspólnoty. Raport ten uwzględniał wcześniejsze konstatacje *Raportu o kapitale intelektualnym Polski* opracowanym pod kierownictwem M. Boniego w 2008 r., w którym wskazywano m.in. na konieczność bliskich relacji między nauką a biznesem w czym powinien uczestniczyć rząd poprzez stworzenie odpowiedniego systemu bodźców dla naukowców, za co miały odpowiadać ministerstwa nauki i gospodarki (Białkowska 2008; Koziński 2009; Sałamacha 2009; *Raport określa wyzwania* 2009).

Nakłady na badania naukowe w UE i w Polsce

Jak zaakcentowano, rozwój współczesnej (globalnej i regionalnej) gospodarki oparty jest na wiedzy, jej promocji i rozwoju, a więc zależy od osiągnięć naukowych (badawczych i wdrożeniowych). Tak podchodzą do tego problemu np. Niemcy, którzy w latach 2005-2015 zwiększyli wydatki na naukę i edukację o 12 mld euro. We Francji wydatki te mają się zwiększyć o 35 mld euro.

Jest to poniekąd odpowiedź na badania prowadzone pod egidą OECD, w których skonstatowano, iż każdy procent PKB wydany na badania podnosi wydajność gospodarki o 0,17%. Zarazem wskazuje się, że aby najpierw korzystać z osiągnięć nauki, trzeba dysponować właściwą infrastrukturą i dobrym systemem grantów na prowadzenie badań, co jest zgodne z wcześniej wymienionymi zaleceniami UE.

Rozwój nauki (badań naukowych) w Polsce jest spowolniony zaszłościami historycznymi i bieżącymi, o których już wspomnieliśmy. Jednym z istotnych problemów w tym zakresie jest wciąż niedostateczna współpraca naukowa z krajami UE (i innymi). Stąd oceny (zapewne kontrowersyjne), że Polska wciąż zajmuje jedną z końcowych pozycji w rankingach innowacyjności. Wśród przyczyn tego stanu rzeczy wymienia się, prócz niskich nakładów budżetowych na badania naukowe, rozproszenie środków na drobne projekty badawcze oraz

słabe mechanizmy finansowania badań przez przedsiębiorców. W powyższym kontekście dla poprawy sytuacji proponuje się m.in. przyjęcie nowego prawa zwłaszcza dla jednostek badawczych, co pozwoliłoby na określenie zasad tworzenia konsorcjów i innych związków naukowo-przemysłowych, które mogłyby sprostać realizacji dużych projektów badawczych i wdrożeniowych.

Wskazuje się też na potrzebę stworzenia nowego prawa dla tych jednostek badawczych, które prowadzą badania i jednocześnie wykonują zadania o charakterze służb publicznych (badania meteorologiczne, żywności, budowli itp.) co pozwoliłoby na określenie zasad tworzenia konsorcjów i innych związków naukowo-przemysłowych (Mach 2010; Myśliwiec 2005; Rafalski 2007).

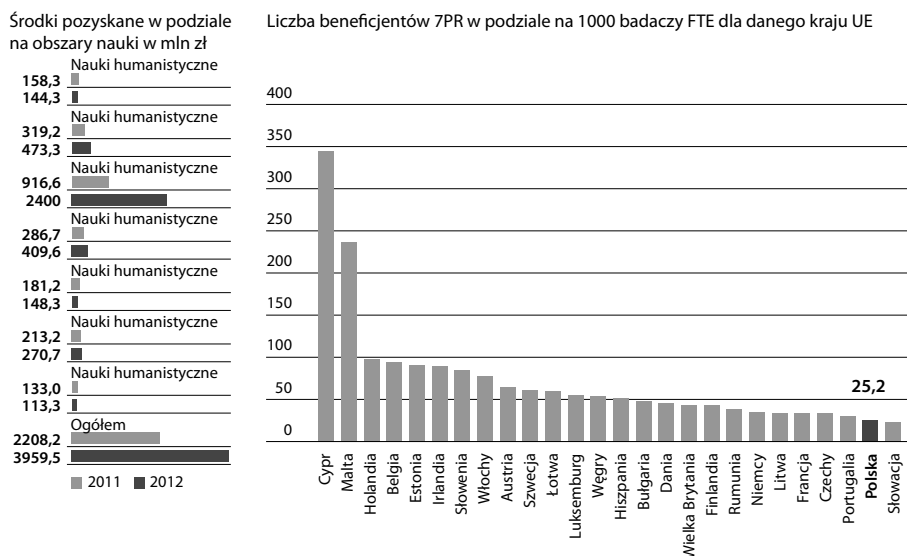
Dotyczy to również wspierania integracji różnych dziedzin nauki, wiedzy, narzędzi badawczych itp., a także określonych zmian w organizacji i zarządzaniu instytucjami badawczymi, wydziałami uczelni itd. Wymagają też tego wyzwania w zakresie finansowania badań, nowoczesnego kształcenia studentów, tworzenia odpowiednich strategii w tym zakresie (Kleiber 2014).

Wymaga to jednak precyzyjnego planowania, desygnowania odpowiednich środków finansowych i skutecznego ich wykorzystania. Powinno się przy tym pamiętać o sformułowaniu narodowych preferencji w rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego (*Nasza nauka...* 2009).

Nakłady budżetowe na naukę w Polsce zwiększyły się z 0,32% PKB w 2009 r. do 0,39% PKB w 2012 r. Natomiast średni wskaźnik inwestycji w naukę w UE wynosił w tym czasie 2% PKB a w Finlandii 4% (Fondrejewska 2008; Niesiołowski 2014). W uzgodnieniu z Polską Komisja Europejska zaakceptowała polski projekt, iż w latach 2008-2010 zwiększymy wydatki na naukę do 1,5% PKB.

Badaniami i ich rozwojem zajmuje się w Polsce ponad 60 tys. osób. Pod tym względem zajmujemy szóstą pozycję w UE. Źle jest jednak z pozyskiwaniem grantów na badania (Niklewicz 2004; Pawłowska 2006). W ocenie wielu ekspertów w Polsce zbyt długo trwa proces złożenia wniosków, ich formalna ocena, zawarcia umów i uruchomienia środków finansowych (Kudrycka 2014). Mimo tych i innych trudności pozyskane i wykorzystane środki (granty) z UE i dopłaty budżetowe zwiększyły się w latach 2011-2012 niemal dwukrotnie z 2,2 mld zł do ponad 4 mld zł. Granty zdobywa średnio 20% projektów, które są zgłaszane. I choć pieniędzy jest więcej nie każdy wnioskodawca może je zdobyć. Więcej możliwości mają badacze (naukowcy) ze specjalizacji technicznych, nauk przyrodniczych i ścisłych. Pozyskiwanie środków na badania, na tle innych krajów UE, zobrazowano na wykresie 1.

Wykres 1. Ile pieniędzy zdobyli polscy naukowcy

Źródło: dane MNiSW.

Inaczej jeszcze rzecz ujmując można stwierdzić, że w 2004 r. na badania i ich rozwój przeznaczono z budżetu państwa 17 euro w przeliczeniu na jednego mieszkańca a w 2010 r. było to już 30 euro plus drugie tyle ze środków europejskich. Natomiast w krajach starej Unii wydaje się na nie średnio przeszło 150 euro, a w krajach skandynawskich powyżej 300 euro. Po kilku latach inwestowania w polską naukę, nasze sukcesy w konkursach europejskich to pojedyncze przy przypadki (Żylicz 2012).

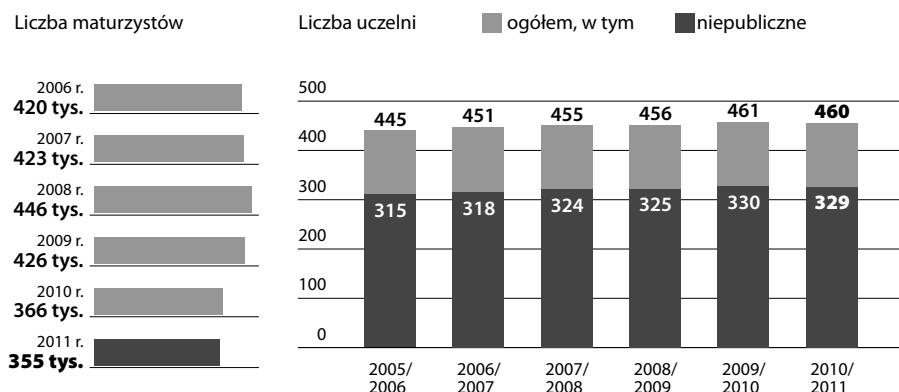
Uwzględniając wymienione (i inne) przeszkody w rozwoju badań naukowych w wielu krajach UE instytucje Wspólnoty przyjęły nowy dokument zwany „Horyzont 2020”. Ma on na celu aktywizowanie zespołów badawczych szkół wyższych i ich współpracy z przemysłem. Na ten cel ma być przeznaczony z UE prawie 80 mld euro dla konsorcjów naukowych i naukowo-przemysłowych. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce utworzyło portal informacyjny o trybie i zasadach konkursów w *Horyzoncie*. Ponadto postanowiono, że Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju mają identyfikować zespoły badawcze o największym potencjale do pozyskania grantów z *Horyzontu*. Zespoły takie mają otrzymywać indywidualne wsparcie w staraniu się o dotacje (Kraśniński 2014)².

² <http://ec.europa.eu/research/participants> [dostęp: sierpień 2014].

Program Kapitał Ludzki a kształcenie studentów

W latach 2005-2011 liczba szkół wyższych (publicznych i niepublicznych) w Polsce wzrosła z 445 do 460, zaś liczba maturzystów (kandydatów na studia) zmalała z 420 tys. w 2006 r. do 355 tys. w 2011 r. (Grabek 2011).

Wykres 2. Szkoły wyższe w Polsce

Źródło: dane GUS.

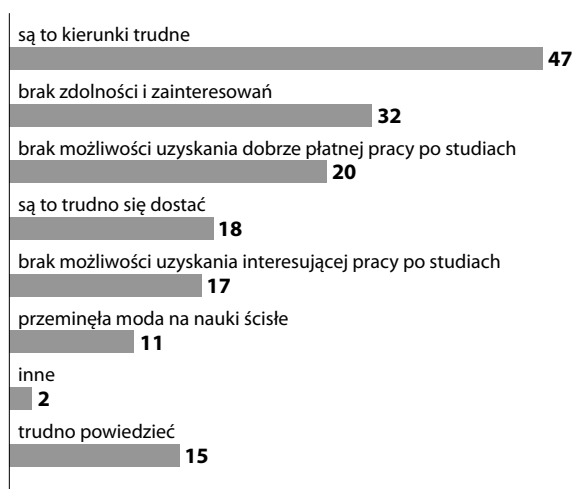
Spadająca liczba studentów to głównie efekt niżu demograficznego.

Problemem szkolnictwa wyższego, a szerzej, gospodarki i rynku pracy w Polsce jest stosunkowo niski procent absolwentów szkół średnich wybierających kierunki kształcenia z zakresu nauk ścisłych. Jest to problem złożony wieloaspektowy, który trudno przeanalizować i opisać w danym artykule, choćby ze względu na jego objętość.

Jedną z niewiadomych w tym aspekcie jest fakt, dość powszechnie znany, że absolwenci tych kierunków (licencjaci, magistry) zarabiają w pracy zawodowej na ogół o 30-50% więcej od tych, którzy ukończyli kierunki humanistyczne.

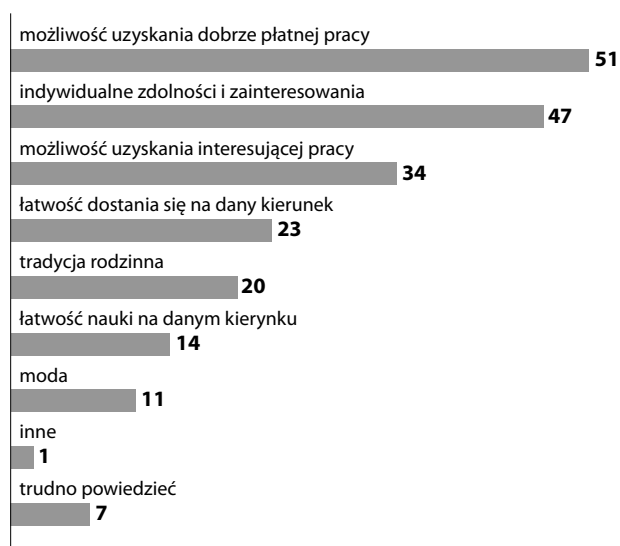
Kierunki ścisłe zalicza się u nas do tzw. kierunków zamawianych, co umożliwia uzyskanie stypendiów przez studentów. Faktem jest także, że studenci tych kierunków mają większe możliwości otrzymania staży i praktyk. A nawet otrzymania staży i praktyk w krajach członkowskich UE. Należy także pamiętać o tym co już zaznaczyliśmy, iż rosną możliwości w tym zakresie w centrach naukowo-badawczych (Ćwiek 2009).

Wykres 3. Dlaczego młodzież nie wybiera nauki na kierunkach ścisłych? (w %)

Źródło: dane TNS OBOP/PGNiG.

Wykres 4. Czym kieruje się młodzież, wybierając kierunek kształcenia? (w %)

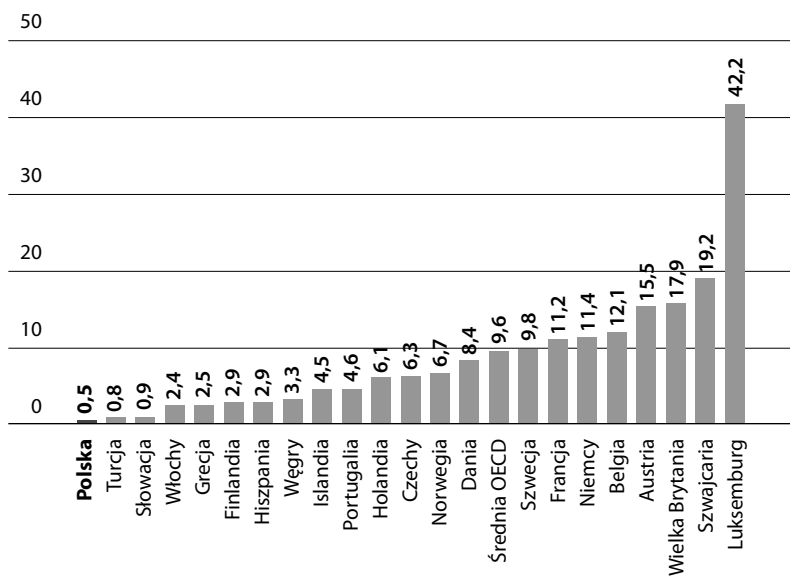

Źródło: jak w wykresie 3.

O pozytywnej ocenie (atrakcyjności) kształcenia w szkołach wyższych poszczególnych krajów UE świadczą dane o udziale studentów z innych krajów w ich systemach kształcenia. Z różnych danych źródłowych wynika, że polskie

szkoły wyższe nie są w tym zakresie konkurencyjne. Mamy jeden z najniższych odsetków zagranicznych studentów w UE (Kudrycka 2009a; Furmańczyk 2014).

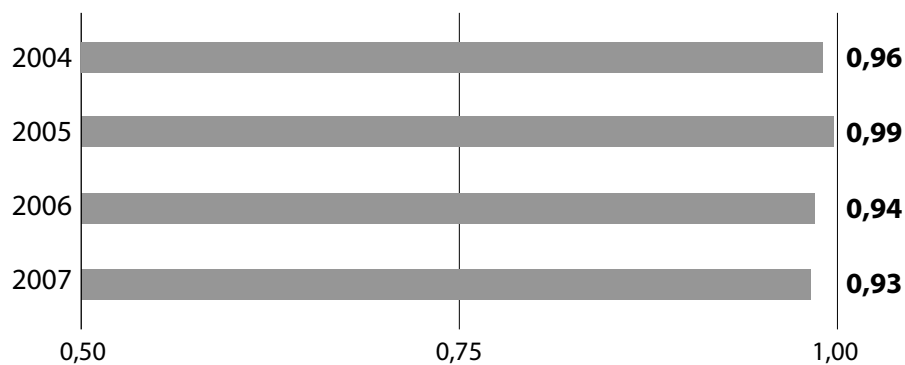
Wykres 5. Udział studentów zagranicznych w populacji studentów w krajach europejskich w 2006 roku

Źródło: jak w wykresie 1.

Na podnoszenie efektywności studiów istotny wpływ mają wydatki budżetu na działalność szkół wyższych. Wydatki te rosną choć w ocenie wielu znawców problemu zbyt wolno, w niedostatecznej skali.

Wykres 6. Wydatki na szkolnictwo wyższe (w % PKB)

Źródło: dane GUS.

W najnowszych projektach rozwoju i finansowania szkolnictwa wyższego zakłada się odpowiednie zwiększenie nakładów na kierunkach kształcenia tak, aby zaspokajać rynek pracy, gospodarkę, niezbędnymi specjalistami, Na ten cel rząd ma przeznaczyć 1,2 mld zł (w uzgodnieniu z Komisją Europejską i z jej wsparciem). Ma to doprowadzić do określonych zmian formalno-programowych w prowadzeniu kierunków zamawianych.

Wykres 7. Uczelnie muszą kształcić zgodnie z potrzebami gospodarki

KLUCZOWE KIERUNKI W LATACH 2014-2020	POTRZEBNE SPECJALIZACJE
automatyka i robotyka	W warunkach technicznych: optymalizacja w logistyce, nanotechnologie, inżynieria produkcji, inżynieria komunalna, odnawialne źródła energii, technologie informacyjne, grafika komputerowa i multimedialna, informatyka w systemach produkcyjnych, programowanie specjalistyczne (urządzenia mobilne)
mechatronika	
elektronika	
biotechnologia	W naukach ścisłych: kryptografia, programowanie liniowe, teoria gier, algorytmika
logistyka	W naukach medycznych: opieka nad osobami starszymi, fizjoterapia - terapia zajęciowa, fizjoterapia w geriatrici i schorzeniach onkologicznych, epidemiologia, terapie genowe
informatyka	
technologia farmaceutyczna	W naukach humanistycznych: nowe media, dziennikarstwo internetowe, lingwistyka menedżerska, zarządzanie w kulturze
filologie nowożytne (np. chiński)	W naukach społecznych: komunikacja międzykulturowa, gerontopedagogika, e-handel, dialog społeczny, komercjalizacja innowacji
biotechnologia przemysłowa	
	W naukach przyrodniczych: ekologiczna gospodarka

Źródło: „Dziennik Gazeta Prawna” 29.10.2014.

Potrzeby w tym zakresie wspomaga Unijny Program Erasmus (obecnie Erasmus+), z którego korzystają dziesiątki tysięcy studentów i absolwentów szkół wyższych (Ślusarczyk 2013, s. 72-74).

Podsumowanie

Kapitał ludzki oddziałuje na rozwój społeczny, gospodarczy i kulturowy. Sprzyja innowacyjności gospodarki i na rynku pracy. Obecnie wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw uzależnione są coraz bardziej od wiedzy i efektywności pracowników. Szkoły wyższe powinny uwzględniać powyższe tendencje i rozwijać badania naukowe i nowoczesne kształcenie studentów.

Unia Europejska stworzyła szereg programów i źródeł finansowania w tym zakresie.

Bibliografia

- Białkowska A. (2008), *Tylko edukacja zapewni Polsce sukces*, „Polska” 11.07.
- Ćwiek J. (2009), *Absolwenci liceów nie wybierają kierunków ścisłych bo są za trudne*, „Polska” 6.08.
- Dziubak P., Uryniuk J. (2014), *Europa razem czy podzielona*, „Dziennik G. P.” 24.06.
- Furmańczyk D. (2014), *Jak studia to na Wyspach*, „Dziennik Gazeta Prawna” 17.07.
- Fondrejewska A. (2008), *Bez inwestycji w wiedzę nasz kraj przestanie się rozwijać*, „Rzeczpospolita” 11.07.
- Gąsiorowska A., Minta S. (red.) (2010), *Aktualne problemy zarządzania jakością i personelem*, Stowarzyszenie Aktywnego Wspierania Gospodarki, Wrocław.
- Grabek A. (2011), *Uczelnie szukają sposobów na niż*, „Dziennik Gazeta Prawna” 9-11.09.
- Kleiber M. (2014), *Czas na globalną integrację dyscyplin naukowych*, „Dziennik Gazeta Prawna” 25.06.
- Kraśński Z. (2014), *80 mld euro czeka na odważnych*, „Dziennik Gazeta Prawna” 8.07.
- Koziński A. (2009), *Strategia na 2030*, „Polska” 18.06.
- Kudrycka B. (2009), *W naukę trzeba inwestować*, „Polska” 15.05.
- Kudrycka B. (2009), *W naukowcach i studentach drzemie olbrzymi potencjał*, „Gazeta Wyborcza” 3.07.
- Kuźmich M. (2007), *Euroszansa dla każdego*, „Gazeta Wyborcza” 10.10.
- Kwaśnicki W. (2007), *Marzenie o innowacyjnej Europie*, „Rzeczpospolita” 16.07.
- Mach Z. (2010), *Jeśli chcemy uniknąć kryzysów inwestujmy w naukę*, „Polska” 3-5.04.
- Mazurkiewicz A. (2010), *Kapitał ludzki w procesie kształtowania sprawności organizacji*, Wydawnictwo UR, Rzeszów.
- Myśliwiec K. (2005), *Nie bądźmy europejskim zaściankiem*, „Rzeczpospolita” 2.11.
- Nasza nauka odcięta od świata* (2009), rozmowa H. Kozińskiego z prof. W.L. Nowińskim, „Polska” 24.06.
- Niesiołowski Ł. (2014), *0,4% PKB na naukę, to ma być dużo?*, „Dziennik Gazeta Prawna” 15.01.
- Niklewicz K. (2004), *To była fatamorgana*, „Gazeta Wyborcza” 15.03.
- Rafański L. (2007), *Polscy naukowcy czynią cuda*, „Polska” 17.12.
- Raport określa wyzwania* (2009), rozmowa A. Kozińskiego z K. Rybińskim, „Polska” 19.06.
- Salamacha P. (2009), *Wielkie wizje. Większy niedosyt*, „Dziennik” 19.06.
- Szomburg J. (2004), *Unia potrzebuje transformacji*, „Rzeczpospolita” 26.05.
- Szczygielski K. (2004), *Po pierwsze konkurencyjność*, „Gazeta Wyborcza” 21.06.
- Ślusarczyk Z. (2013), *Unijne programy rozwoju innowacyjności w gospodarce i na rynku pracy*, „Zarządzanie innowacyjne w gospodarce i biznesie”, nr 1/16, AHE, Łódź.
- Żylicz M. (2012), *Mam przepis na polską naukę*, „Gazeta Wyborcza” 31.10-1.11.

Zalecenia Komisji (2008) z 10.04.2008 – nr C/2008/1329.

Zalecenia Komisji (2008a). Dziennik Urzędowy UE. Seria L Nr 146, Tom 51 z 5.06.2008.

Netografia

<http://www.efs.gov.pl>

<http://www.mrr.org.pl>

http://www.fundusze_strukturalne.gov.pl/nss/programy/krajowe

<http://http://ec.europa.eu/research/participants>

Share of Polish Higher Education in Implementation of the EU Programme Human Capital in 2007-2013

Summary

The notion “human capital” is more and more frequently used in academic language, education, in organisation management, etc. Most often it means the proposed and adopted stock of modern knowledge by learners and workers as well as creative capabilities and possibilities, competencies and motivations to an effective work.

The so understood human capital strongly affects the social, economic and cultural development. It facilitates innovativeness of economies and human resource management.

Appreciating the above-mentioned positive aspects of human capital, the European Union has set up a number of developmental programmes in this respect, including the programme “Higher Education and Science” whose task is to support education and research within the Community and individual countries. This is of a great importance for Poland as our outlays on research are one of the lowest in Europe. Important is also supporting the development of youth education at the university level, but also organisation of relevant internships and practices on the international scene. Very important is cooperation between schools and enterprises in this respect.

Key words: human capital, creation, motivation, innovativeness, effectiveness, education, transfer of knowledge.

JEL codes: J24

Artykuł nadesłany do redakcji w sierpniu 2014 r.

© All rights reserved

Afiliacja:

dr hab. Zenon Ślusarczyk, prof. UPH w Siedlcach

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych

ul. Bema 1

08-110 Siedlce

tel.: 25 643 15 00

e-mail: zenon_slusarczyk@wp.pl